Miscellaneous Prakaranas.

CONTENTS.

SRI VANI VILAS PRESS, SRIRANGAM.

अनुभवपञ्चविंशतिः ॥

॥ श्रीमहादेवाय नमः ॥

अहो निरञ्जनः शान्तो बोधोऽहं प्रकृतेः परः ।
एतावन्तमहं कालमहंमोहविडम्बितः ॥ १ ॥

यथा प्रकाशयत्येको देही देहं जगत्तथा ।
अतो मम जगत्सर्वमथवा न च किंचन ॥ २ ॥

सशरीरमहो विश्वं परित्यज्य मयाधुना ।
कुतश्चित्कौशलादेव परमात्मावलोक्यते ॥ ३ ॥

यथा न तोयतो भिन्नास्तरङ्गाः फेनबुद्बुदाः ।
आत्मनो न तथा भिन्नं विश्वात्मनि विनिर्गतम् ॥ ४ ॥

तन्तुमात्रो भवेदेव पटो यद्वद्विचारितः ।
आत्मतन्मात्रमेवेदं तद्वद्विश्वं विचारितम् ॥ ५ ॥

यथैवेक्षुरसोत्क्षिप्ता तेन व्याप्ता न शर्करा ।
तथा विश्वं मयि क्षिप्तं मया व्याप्तं निरन्तरम् ॥ ६ ॥

आत्माज्ञानाज्जगद्भ्रान्तिरात्मज्ञानान्न भासते ।
रज्ज्वज्ञानादहिभ्रान्तिस्तज्ज्ञानाद्भासते न हि ॥ ७ ॥

प्रकाशो मे निजं रूपं नातिरिक्तोऽस्म्यहं ततः ।
यदा प्रकाशते विश्वं तदाहं भास एव हि ॥ ८ ॥

अहो विकल्पितं विश्वमज्ञानान्मयि भासते ।
रूप्यं शुक्तौ फणी हारे वारि सूर्यकरे तथा ॥ ९ ॥

मत्तो विनिर्गतं विश्वं मय्येव लयमेति हि ।
मृदि कुम्भो जले वीचिः कनके कटको यथा ॥ १० ॥

अहो अहं नमो मह्यं विनाशो यस्य नास्ति मे ।
ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तजगन्नाशेऽपि तिष्ठतः ॥ ११ ॥

अहो अहं नमो मह्यमेकोऽहं देहवानपि ।
क्वचिन्न गन्ता नागन्ता व्याप्य विश्वमवस्थितः ॥

अहो अहं नमो मह्यं दक्षोऽहं नास्ति मत्समः ।
असंस्पृष्टशरीरेण येन विश्वं चिरं धृतम् ॥ १३ ॥

अहो अहं नमो मह्यं यस्य मे नास्ति किंचन ।
अथ वा यस्य मे सर्वं यद्वाङ्मनसगोचरः ॥ १४ ॥

ज्ञानं ज्ञेयं तथा ज्ञाता त्रितयं नास्ति वास्तवम् ।
अज्ञानाद्भाति यत्रेदं सोऽहमस्मि निरञ्जनः ॥ १५ ॥

द्वैतमूलमहो दुःखं नान्यत्तस्यास्ति भेषजम् ।
दृश्यमेतन्मृषा सर्वमेकोऽहं चिद्रसोऽमलः ॥ १६ ॥

बोधमात्रोऽहमज्ञानादुपाधिः कल्पितो मया ।
एवं विमृशतो नित्यं निर्विकल्पस्थितं मम ॥ १७ ॥

सशरीरमहो विश्वं न किंचिदिति निश्चितम् ।
शुद्धचिन्मात्रमात्माहं तत्का स्यात्कल्पनाधुना ॥ १८ ॥

शरीरं स्वर्गनरकौ बन्धमोक्षौ सुखं तथा ।
कल्पनामात्रमेवैतत्किं कार्यं मे चिदात्मनः ॥ १९ ॥

अहो जनसमूहेऽपि न द्वैतं पश्यतो मम ।
अरण्यमिव संवृत्तं क्व रतिं करवाण्यहम् ॥ २० ॥

नाहं देहो न मे देहो जीवो नाहमहं हि चित् ।
कल्पनामात्रमेवैतत्किं कार्यं मे चिदात्मनः ॥ २१ ॥

मय्यानन्दाम्बुधौ चित्तवातस्तंमात्ससमुत्थितैः ।
अहो भुवनकल्लोलैर्विचित्रैर्मानसमुत्थितम् ॥ २२ ॥

मय्यानन्दमहाम्भोधौ चित्तवाते प्रशाम्यति ।
अभाग्यजीववणिजो जगत्पोतोऽपि नश्वरम् ॥ २३ ॥

मय्यानन्दमहाम्भोधावाश्चर्यं जीववीचयः ।
उद्यन्ति घ्नन्ति खेलन्ति प्रविशन्ति स्वभावतः ॥ २४ ॥

अहो मयि स्थितं विश्वं वस्तुतो न मयि स्थितम् ।
न मे बन्धोऽस्ति मोक्षो वा भ्रान्तिः शान्ता निराश्रया ॥

इत्यनुभवपञ्चविंशतिः समाप्ता ॥

20-5

जीवन्मुक्तलक्षणम् ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥

जीवः शिवसमायुक्तो ज्ञानाज्ञानसमासमः ।
एकानेकसमश्चैव जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १ ॥

एकं ब्रह्म जगत्सर्वमखण्डं भासते सदा ।
अनादि भान्ति भूतानि जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ २ ॥

एकधा बहुधा चैव दृश्यते जलचन्द्रवत् ।
आत्मवत्सर्वमेकं तु जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ३ ॥

सर्वभूतसमं ब्रह्म भेदोऽभेदो न विद्यते ।
एकमेवाभिपश्यन्ति जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ४ ॥

कर्माकर्म न पश्यन्ति सर्वकर्मविमोचकम् ।
निष्कर्म कर्म कर्तारं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ५ ॥

लोभमोहपरित्यक्त आशापाशविवर्जितः ।
सुखं दुःखं न जानाति जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ६ ॥

कर्ममुक्तः क्रियामुक्तो नित्यमुक्तश्चिदात्मकः ।
कायमायापरित्यक्तो जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ७ ॥

दिवारात्री न जानाति दारपुत्रादिकं समम् ।
दयातोषौ मृदु भाष्यं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ८ ॥

कामनाकार्यनिर्दोषः कार्याकार्यव्यवस्थितः ।
स्वहितात्मनि संतुष्टो जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ९ ॥

गुणदोषापरिच्छिन्नो गुणागुणपरीक्षकः ।
गुणत्रयविहीनश्च जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १० ॥

संतुष्टसकलावस्थो सदानन्दसुखात्मकः ।
सर्वलोकप्रियं भाष्यं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ ११ ॥

पूर्णानन्दोऽहमस्मीति पूर्णानन्दोऽस्मि सर्वदा ।
पूर्णापूर्णतरं येन जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १२ ॥

जाग्रत्स्वप्नमिव साक्षी साक्षी देहचतुष्टयम् ।
सर्वसाक्षी निरालम्बो जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १३ ॥

एकात्मभावनादेव यदि भावं न हि न हि ।
लोकान्तश्चैवमेकान्तो जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १४ ॥

शान्तिवृद्धी क्षमा पूर्णशान्तिर्दान्तिर्मुमुक्षुः ।
भक्तिभावं परित्यज्य जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १५ ॥

आनन्दमखिलं सर्वमानन्देति चिदात्मकम् ।
आनन्दं परमानन्दो जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १६ ॥

तत्पदस्य तदात्मानं त्वंपदस्य चिदात्मकम् ।
असिपदे सदा मग्नं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १७ ॥

निर्धूतं च निरापेक्षं जितसङ्गं जितेन्द्रियम् ।
प्रतापः पुरुषं येन जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १८ ॥

प्रज्ञानं हृदयावर्ते विज्ञानं कृतमानसा ।
अज्ञानं शृङ्खलाच्छेद्यं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ १९ ॥

दृश्यादृश्यसमं चैव दृष्टादृष्टसमं तथा ।
दर्शने बुद्धिः स्थातव्यं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ २० ॥

अयमात्मा चिद्व्यक्षं अहमस्मीतिभावना ।
सर्वभावविहीनश्च जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ २१ ॥

अहंभावं न गृण्हीयादहंकर्ता कदाचन ।
अहंकारातीतमानं जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥ २२ ॥

जीवन्मुक्त इति व्याख्या व्याख्यानं च परं पदम् ।
दत्तेन कथितं व्याख्या जीवन्मुक्तः स उच्यते ॥

इति श्रीदत्तात्रेयमुनिविरचितं जीवन्मुक्तलक्षणं संपूर्णम् ॥

श्रीशिवार्पणमस्तु ।

भिक्ष्वष्टकम् ॥

गङ्गाप्रतीरं ध्रुवमाश्रयन्तः
    सङ्गापनोदं परिशीलयन्तः ।
तुरंगशृङ्गान्समुपाश्रयन्तः
    कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ १ ॥

कामाद्यरातीन्परिभावयन्तो
    भामादिभोगानपि दूरयन्तः ।
वामान्द्रुमूलान्समुपाश्रयन्तः
    कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ २ ॥

ब्रह्मात्मभावैकसुधां पिबन्तो
    माहेश्वरं श्रीमनुमामनन्तः ।
मायां महाजालमयीं त्यजन्तः
    कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ३ ॥

तीर्थानि सर्वाणि च तीर्थयन्तो
मुक्तिं परां केवलमर्थयन्तः ।
स्वीयानि नामानि यथार्थयन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ४ ॥

भिक्षां क्षुधामात्रहरामटन्तो
रक्षां जनानां निगमैः रटन्तः ।
साक्षात्परोक्षेऽपि परे रमन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ५ ॥

गुर्वर्पिताज्ञामनुपालयन्तः
सर्वं चिदेवेति विलोकयन्तः ।
सर्वंसहां च क्षमया जयन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ६ ॥

आशास्वनन्तासु भृशं भ्रमन्त
आशां समूलामवमानयन्तः ।
ईशाङ्घ्रिपद्मे सततं रमन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ७ ॥

चिन्तां दुरन्तां परिहर्तुमन्त-
श्चिन्तां भजस्वात्मपरां भजन्तः ।
स्वान्ते नितान्तं स्वगुरून्स्मरन्तः
कौपीनवन्तः खलु भाग्यवन्तः ॥ ८ ॥

श्रीदक्षिणामूर्तिकटाक्षवीक्षा-
लक्षीकृतेनागमदक्षिणेन ।
श्रीसच्चिदानन्दमुनीश्वरेण
भिक्ष्वष्टकं दीपितमार्यभक्त्या ॥ ९ ॥

प्रत्यूषकाले पठतां जनानां
प्रत्याहृतिः कास्ति नु तद्व्रतानाम् ।
स्वर्गादिलोकानपि तुच्छयन्तो
निर्वाणसाम्यं ननु ते लभन्ते ॥ १० ॥

प्रणवार्थप्रकाशिका ॥

समास्थितः सप्तमयोगभूमिका-
मपारगम्भीरसुखामृताम्बुधिः ।
सतां गुरुः सद्गुणसागरो मुहु-
र्मया शिवानन्दयतीश्वरो नतः ॥ १ ॥

अकारोकारवर्णाभ्यां सातत्योत्कर्षधर्मिणम् ।
प्रत्यञ्चं संस्मरेन्मार्थं ब्रह्म चैक्यं तथोमिति ॥ २ ॥

अजाद्यात्मकमात्मानमकारार्थं परेश्वरम् ।
उवर्णपूर्वभागार्थमुत्कृष्टाद्यात्मकं मुहुः ॥ ३ ॥

उवर्णोत्तरभागार्थं तं विदुर्व्यवहारतः ।
मार्थमुक्तमहानन्दाद्यात्मप्रत्यक्तथोमिति ॥ ४ ॥

इत्यजोत्कृष्टमुक्तादिप्रत्यगैक्याद्यक्षरात्मना ।
एकेन प्रणवेनैक्यं जानीयाद्व्यतिहारतः ॥ ५ ॥

अथवाकारमात्मानमुकारं च जगद्गुरुम् ।
अवधारणसंयुक्तमेकीकुर्यादथोमिति ॥ ६ ॥

अहंशब्दैकदेशत्वाद्ब्रह्मशब्दैकदेशतः ।
अनयोरेकदेशत्वाद्ब्रह्माकारेण च स्मरेत् ॥ ७ ॥

साक्षित्वान्मन आदीनां मकारेण तु साक्षिणम् ।
सावधारणमैक्यार्थमेवमोमिति पश्यति ॥ ८ ॥

उक्ते स्वात्मन्यवस्थानात्कथंचित्प्रच्युतो यदि ।
आत्मानं त्रिशरीरं तिशरीरं ब्रह्म चिन्तयेत् ॥ ९ ॥

स्थूलत्वात्स्थूलभुक्त्वाच्च सूक्ष्मत्वात्सूक्ष्मभुक्त्वतः ।
ऐक्यादानन्दभोगाच्च तुर्यैकत्वं च चित्त्वतः ॥ १० ॥

विश्वतैजसकप्राज्ञतुर्यैश्च चतुरात्मकैः ।
वैश्वानराद्यभिन्नं तं चतुष्पादं विचिन्तयेत् ॥ ११ ॥

परादिरूपाकारेण विश्वो वैश्वानरात्मकः ।
चतुरात्मा स्थूलसूक्ष्मबीजसाक्षिभिरुच्यते ॥ १२ ॥

हिरण्यगर्भाभिन्नश्च तैजसश्चतुरात्मकः ।
उच्यते पूर्ववच्चोंकारेण चतुरात्मना ॥ १३ ॥

प्राज्ञस्तथेश्वराभिन्नचतुरात्मा निगद्यते ।
चतूरूपमकारेण जगद्बीजोपधानकः ॥ १४ ॥

ओतानुज्ञानुज्ञात्रा(?)विकल्पप्रणवेन तु ।
तादृशेनोच्यते साक्षी स्वप्रकाश्यचिदात्मकः ॥ १५ ॥

वाच्यैरथात्मपादैस्तु मात्राणां चोंकृतेर्यतिः ।
एकत्वं चिन्तयेत्प्राज्ञो युगपल्लयसिद्धये ॥ १६ ॥

स्थूलं सूक्ष्मे च तद्बीजे मात्राभिः प्रविलापयेत् ।
कारणं चोंकृतेरोतात्मना चिन्तयन्ग्रसेत् ॥ १७॥

य इत्थं प्रणवस्यार्थं गुरोर्ज्ञात्वा यतिर्भवेत् ।
स्वात्मनिष्ठः स मुक्तः स्यादत्रैवानन्दवारिधिः ॥ १८ ॥

हरिः ॐ ॥ ऐरावतेश्वराय नमः
श्रीविश्वनाथाय नमः ॥

सप्तश्लोकीप्रकरणम् ॥

आत्माश्रयात्मविषयं भावरूपमनादि च ।
अज्ञानं बाध्यमानत्वान्न सदित्युच्यते बुधैः ॥ १ ॥

नासत्प्रतीयमानत्वाज्जगन्निर्वाहकत्वतः ।
परस्परविरोधेन न भवेत्सदसच्च तत् ॥ २ ॥

सदादिभ्यो विभिन्नं तद्धर्म्यादेरनिरूपणात् ।
उक्तदोषत्रयापत्तेरभिन्नं च न तद्भवेत् ॥ ३ ॥

परस्परविरोधेन भिन्नाभिन्नं न तद्भवेत् ।
न सावयवहीनं तत्कार्येष्ववयवान्वयात् ॥ ४ ॥

न च सावयवं तत्स्यान्मूलकारणताबलात् ।
मिथो विरोधादुभयात्मकत्वं नैव संभवेत् ॥ ५ ॥

तस्मिन्नेव चिदाभासे सुस्थितं कृत्यपञ्चकम् ।
सत्कृत्य तत्सदाध्यस्तं प्रत्यगद्वयचिद्घने ॥ ६ ॥

निरपेक्षशिवात्मैक्यज्ञानस्योदयमात्रतः ।
सकार्यमेतदज्ञानं नासीदस्ति भविष्यति ॥ ७ ॥

इति सप्तश्लोकीप्रकरणं समाप्तम् ।

मनोलयप्रकरणम् ॥

अन्तर्निष्ठो भवेद्योगी अन्तर्निष्ठः सदा सुखी।
अन्तर्निष्ठस्तपोनिष्ठः अन्तर्भावं सदा कुरु ॥ १ ॥

मनोमूलं न जानाति मूर्खो भवति पण्डितः ।
मनोमूलं भवेदेवमेवं जानाति पण्डितः ॥ २ ॥

मनोमूलं भवेद्ब्रह्म ब्रह्ममूलमिदं जगत् ।
कथं ध्याता कथं ध्येयं ब्रह्मैवाहं न संशयः ॥ ३ ॥

देहमध्ये स्थितं ब्रह्म कथं मूढ न पश्यसि ।
मूढात्मा देहभावात्मा देहं सत्यं कथं भवेत् ॥ ४ ॥

जीवात्मा देहसंबद्धो देहातीतः परो मतः ।
सर्वं खलु इदं ब्रह्म इति मे निश्चिता मतिः ॥ ५ ॥

देहमध्ये स्थितं ब्रह्म कथं मूढ न पश्यसि ।
वाचा जल्पो वृथायं तु निश्शब्दं ब्रह्म उच्यते ॥ ६ ॥

मायाब्रह्म कथं भिन्नं सूर्यरश्मी तथैव च ।
पुष्पगन्धं कथं भिन्नं जलतरंगं तथैव च ॥ ७ ॥

ब्रह्मरूपमिदं सर्वं ब्रह्मैवाहं न संशयः ।
मनोलयं भवेद्ब्रह्म ब्रह्ममूलमिदं जगत् ॥ ८ ॥

ब्रह्मनिष्ठो भवेद्योगी ब्रह्मनिष्ठः शिवात्मकः ।
ब्रह्मनिष्ठं शुचिष्मन्तं पवित्रमिदमुत्तमम् ॥ ९ ॥

इति मनोलयप्रकरणं समाप्तम् ।

ब्रह्मनिरामयाष्टकम्

एवं सर्वश्चिदानन्द आदिमध्यान्तवर्जितः ।
पूर्ण आत्मप्रकाशं च सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ १ ॥

एकमेव निराभासमभासं रूपवर्जितम् ।
भावाभावविहीनं च सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ २

निर्गुणं परमं ब्रह्म सच्चिदानन्दमद्वयम् ।
तत्त्वमस्यादिवाक्येन सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ३ ॥

एकमेवाद्वितीयं च नामरूपाविवर्जितम् ।
एकमेव सर्वं तत्त्वं सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ४ ॥

आत्मतत्त्वमयं नित्यमेकमेवातिनिर्मलम् ।
पूर्णब्रह्मनिराभासं सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ५ ॥

एकधा बहुधा चैव दृश्यते जलचन्द्रवत् ।
अहमेव निराकारं सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ६ ॥

अव्यक्तं च वचोतीतमखण्डं खण्डवर्जितम् ।
निराधारं परं ब्रह्म सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ७ ॥

अक्षरं परमं ब्रह्म द्वैताद्वैतविवर्जितम् ।
मुनीश्वररहितं तत्त्वं सोऽहं ब्रह्म निरामयम् ॥ ८ ॥

इति श्रीब्रह्मनिरामयाष्टकं संपूर्णम् ॥

वैराग्यपञ्चकम् ॥

जाग्रत्युद्भूतबाह्येन्द्रिय-
विषयसमुल्लाससाक्षी शिवोऽहम् ।
नित्यानन्दस्तुरीयो विगत-
कलिमलः सर्वसाक्षी शिवोऽहम् ॥ १ ॥

नाहं मनुष्यो न च देवयक्षो
न ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्रः ।
न ब्रह्मचारी न गृही वनस्थो
भिक्षुर्न चाहं निजबोधरूपः ॥ २ ॥

शिवात्मकमिदं सर्वं शिवादन्यन्न विद्यते ।
शिवोऽहमिति या बुद्धिस्तदेव ज्ञानमुत्तमम् ॥ ३ ॥

अहमेव परं ब्रह्म मदन्यन्नास्ति किंचन ।
प्रत्यगद्वय एवाहं शिव एव न संशयः ॥ ४ ॥

प्रत्यगात्मपरानन्दगुरोः सर्वस्य साक्षिणः ।
वासुदेवेन्द्रयतिनः कृतार्थोऽहमनुग्रहात् ॥ ५ ॥

इति तत्त्वश्लोकम् ।

इति वैराग्यपञ्चकम् ॥

अनुभवसोपानम् ॥

शास्त्राचार्योपदेशेन तर्कैः शास्त्रानुसारिभिः ।
सर्वसाक्षितयात्मानं सम्यङ् निश्चित्य सुस्थिरम् ॥

स्वात्मनोऽन्यतया भातं समस्तमविशेषतः ।
स्वात्ममात्रतया बुद्ध्वा पुनः स्वात्मानमद्वयम् ॥ २ ॥

शुद्धं ब्रह्मेति निश्चित्य स्वयं स्वानुभवेन च ।
निश्चयं च स्वचिन्मात्रे विलाप्याविक्रियेऽद्वये ॥

विलापनं च चिद्रूपं बुद्ध्वा केवलरूपतः ।
स्वयं तिष्ठेदयं साक्षाद्ब्रह्मवित्प्रवरो मुनिः ॥ ४ ॥

स्वस्वप्नः स्वप्रबोधेन स्वमात्रं भासते यथा ।
तथा जाग्रत्प्रपञ्चोऽपि स्वयं स्यात्स्वप्रबोधतः ॥

स्वस्वप्नः स्वातिरेकेण यथा नास्ति तथैव च ।
स्वजाग्रत्स्वातिरेकेण नास्ति तेनाहमद्वयः ॥ ६ ॥

सोपानक्रमतो लब्धं विज्ञानं यस्य सुस्थिरम् ।
तस्य मुक्तिः परा सिद्धा सत्यमेव मयोदितम् ॥ ७ ॥

इति अनुभवसोपानम् ।

शुकाष्टकम् ॥

भेदाभेदौ सपदि गलितौ पुण्यपापे विशीर्णे
मायामोहौ क्षयमुपगतौ नष्टसंदेहवृत्तिः ।
शब्दातीतं त्रिगुणरहितं प्राप्य तत्त्वावबोधं
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

हेम्नः कार्यं हुतवहगतं हेम चैवेति यद्व-
त्क्षीरे क्षीरं रसमिव रसे तोयमेवाम्बुमध्ये ।
एवं सर्वं समरसगतं त्वंपदं तत्पदार्थे
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

यद्वन्नद्यः समरसगताः सागरत्वं प्रपन्ना-
स्तद्वज्जीवाः समरसगताः स्वस्वरूपं प्रपन्नाः ।
वाचातीते समरसगते सच्चिदानन्दरूपे
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

कस्त्वं कोऽहं क इह भगवान्कोऽयमत्र प्रपञ्चः
स्वान्तर्वेद्ये गगनसदृशे पूर्णतत्त्वप्रकाशे ।
आनन्दाख्ये समरसघने बाह्यमन्तर्विलीने
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

कार्याकार्यं किमपि न तथा नैव कर्तृत्वमास्ते
जीवन्मुक्तस्थितिमिह गतो दग्धवस्त्रावभासः ।
एवं देहे प्रचलिततया दृश्यमानोऽपि मुक्तो
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

दृष्ट्वा सर्वं परममृतं स्वप्रकाशैकरूपं
बुद्ध्वात्मानं विमलमचलं सच्चिदानन्दरूपम् ।
ब्रह्माधारं सकलजगतां साक्षिणं निर्विशेषं
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

यत्स्वात्मानं सकलवपुषामेकमन्तर्बहिःस्थं
दृष्ट्वा पूर्णं खमिव सततं सर्वभाण्डस्थमेकम् ।
नान्यत्कार्यं किमपि च तथा कारणाद्भिन्नरूपं
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

यस्मिन्वस्तुन्यखिलभुवनं सैन्धवं सिन्धुमध्ये
पृथ्व्यम्ब्वग्निश्वसनगगनं जीवभावक्रमेण ।
यस्मिँल्लीनं यदिदमखिलं सच्चिदानन्दरूपे
निस्त्रैगुण्ये पथि विचरतां को विधिः को निषेधः ॥

सत्यं सत्यं परममृतं सर्वकल्याणहेतुं
मायाविद्यागहनदहनं शान्तिनिर्वाणदीपम् ।
नित्यं भक्त्या निगमसदृशं व्यासपुत्राष्टकं यः
प्रातःकाले पठति मनसा ब्रह्मनिर्वाणमेति ॥

शुकाष्टकं समाप्तम् ॥

तोटकाष्टकम् ॥

विदिताखिलशास्त्रसुधाजलधे
महितोपनिषत्कथितार्थनिधे ।
हृदये कलये विमलं चरणं
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ १ ॥

करुणावरुणालय पालय मां
भवसागरदुःखविदूनहृदम् ।
रचिताखिलदर्शनतत्त्वविदं
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ २ ॥

भवता जनतासुखिता भविता
निजबोधविचारणचारुमते ।
कलयेश्वरजीवविवेकविदं
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ३ ॥

भव एव भवानिति मे नितरां
समजायत चेतसि कौतुकिता ।
मम वारय मोहमहाजलधिं
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ४ ॥

सुकृतेऽधिकृते बहुधा भवतो
भविता पददर्शनलालसता ।
अतिदीनमिमं परिपालय मां
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ५ ॥

जगतीमवितुं कलिताकृतयो
विचरन्ति महामहसश्छलतः ।
अहिमांशुरिवात्र विभासि पुरो
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ६ ॥

गुरुपुंगव पुंगवकेतन ते
समतामयतां न हि कोऽपि सुधीः ।
शरणागतवत्सल तत्त्वनिधे
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ७ ॥

विदिता न मया विशदैककला
न च किंचन काञ्चनमस्ति गुरो ।
द्रुतमेव विधेहि कृपां सहजां
भव शंकरदेशिक मे शरणम् ॥ ८ ॥

तोटकाष्टकं समाप्तम् ॥

वेदान्तवेद्यपरतत्त्वनिवेदनम् ॥

सकलं मनसा क्रियया जनितं
समवेक्ष्य विनाशितया तु जगत् ।
निरविद्यत कश्चिदतो निखिला-
दविनाशिकृते यतितव्यमिति ॥ १ ॥

प्रतिपित्सुरसावविनाशिपदं
यतिधर्मरतो यतिमेव गुरुम् ।
विदितात्मकलं समुपेत्य कविः
प्रणिपत्य निवेदितवान्स्वमतम् ॥ २ ॥

भगवन्नुदधौ मृतिजन्मजले
सुखदुःखझषे पतितं व्यथितम् ।
कृपया शरणागतमुद्धर मा-
मनुशाध्युपसन्नमनन्यगतिम् ॥ ३ ॥

विनिवर्त्य रतिं विषये विषमां
परिमृज्य शरीरविबद्धमतिम् ।
परमात्मपदे भव नित्यरतो
जहि मोहमयं भ्रममात्ममते ॥ ४ ॥

विसृजाश्रमयादिषु पञ्चसु
तामहमस्मि ममेति मतिं सततम् ।
दृशिरूपमनन्तमजं विगुणं
हृदयस्थमवेहि सदाहमिति ॥ ५ ॥

जलभेदकृता बहुतेव रवे-
र्घटिकादिकृता नभसोऽपि यथा ।
मतिभेदकृता तु तथा बहुता
तव बुद्धिदृशोऽधिकृतस्य सदा ॥ ६ ॥

दिनकृत्प्रभया सदृशेन सदा
जनचित्तगतं सकलं स्वचिता ।
विदितं भवताविकृतेन सदा
यत एवमतोऽसि सदैव सदा ॥ ७ ॥

